

Nr 193

Av fröken **Höjer m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts framställningar om anslag till Statens sinnessjukhus: Avlöningar och Utbildning av sinnessjukvårdspersonal: Avlöningar.*

Under Allmänna synpunkter i statsverkspropositionens bilaga 13, elfte huvudtiteln, framhålles det goda resultat som en alltmer intensifierad behandling av de sinnessjuka redan lyckats åstadkomma. Sjukhusens kapacitet har härigenom kunnat utökas. Det årliga antalet intagningar av patienter har sålunda ökat från att 1950 endast gälla 8 797 för att år 1957 vara uppe i 13 550. Antalet intagningar i procent av medelbeläggningen utgjorde 39 % år 1950 och 57 % år 1957.

Det är utomordentligt glädjande att kunna konstatera att även för de mentalt sjuka numera finnes läkemedel, behandlingsmetoder etc. som inte endast lindrar deras lidande utan som även åstadkommer förbättringar, i bästa fall full hälsa för dem av sjukdomen drabbade. Men de sålunda under senare tid vunna möjligheterna att lämna dessa sjuka en effektiv vård förutsätter en kunnig och tillräcklig grupp av läkare och sjukvårdspersonal, som till det sjuka klientelet kan överföra den medicinska vetenskapens sista landvinningar på detta område. Det sålunda utökade behovet av kunnig personal just på grund av ovannämnda nya behandlingsmöjligheter har kraftigt betonats av medicinalstyrelsen.

Det gäller inte bara att övervaka de sjuka och administrera läkemedel, det gäller framför allt för personalen att genom individuellt, personligt arbete långsamt men säkert medverka till att den sjuke förbättras eller helt tillfrisknar. För detta arbete kräves kunskaper samt ett antal av kunnig sjukvårdspersonal, som direkt till patienterna eller genom information till underordnade kan låta de nya rönen fortast möjligt komma så många sjuka som möjligt till godo.

Sedan många år kan man i varje bilaga till statsverkspropositionen, som behandlar sinnessjukvården, läsa om bristen på kunnig sjukvårdspersonal. I motioner och statsutskottsutlåtanden understrykes denna brist. Det gäller först och främst läkare men även förmanspersonal. Vad läkarna beträffar står svårigheten att till denna vårdgren erhålla kompetenta sökande givetvis i samband med den allmänna läkarbristen. I fråga om sjukvårdspersonal har frågan på längre sikt lösts genom riksdagens beslut 1954 och 1958 om en utbildning som motsvarar den moderna mentalsjukvårdens krav på personalens kunnighet. Resultaten av dessa beslut kommer först

efter en lång övergångstid flertalet patienter till hjälp. Men det finns dock möjlighet att redan nu förbättra den torftiga situationen på personalfronten genom att bevilja medel till de kvalificerade tjänster — kombinerad instruktions- och ledaruppgift — som medicinalstyrelsen tror sig kunna förvärva till sinnessjukvården. Vi anser att samtliga dessa tjänster nu bör inrättas.

Sammanfattningen av medicinalstyrelsens och departementschefens förslag å sidan 132 visar att styrelsen begärt och fått förslag på 1 läkare till nytillkomna platser, medan hemställan om 15 läkare till befintliga platser nedskurits till 7. All sjukvårdspersonal är i sammanställningen tagen i ett svep. För nytillkomna platser föreslår medicinalstyrelsen 62 och tillstyrker departementschefen 38 och för befintliga platser 468 respektive 244. De kvalificerade tjänster, som av medicinalstyrelsen föreslås för att speciellt kunna bidra till den förbättrade vården är av stor betydelse för denna. Departementschefen motiverar reduktionen av antalet tjänster med hänsyn till det statsfinansiella läget. Vi kan inte finna detta relevant då en fullgod, modern vård i stället medför betydligt minskad kostnad för det allmänna både i fråga om minskat behov av sjukvårdsplatser och minskade utgifter för hjälp till långvarigt sjuka, mediciner etc. Vi anser att från såväl humanitära som ekonomiska synpunkter ovan nämnda speciellt kvalificerade tjänster nu bör inrättas.

Läkare

Medicinalstyrelsen begär att 15 nya tjänster å befintliga avdelningar skall inrättas, därav 4 inom den internmedicinska vården. Departementschefen tillstyrker 7, därav 3 inom sistnämnda specialitet. Sinnessjukvården har ett trängande behov av experter inom den internmedicinska vården. Det torde ej heller föreligga svårigheter att erhålla intresserade sökande till tjänster av denna art. Vi föreslår att utöver departementschefens förslag inrättas en överläkartjänst i Be 1 för den internmedicinska vården vid Frösö sjukhus.

Personalen för sysselsättnings- och arbetsterapi

Vi finner medicinalstyrelsens förslag till utvidgning av denna betydelsefulla verksamhet så restriktivt att vi ej kan vara med om ytterligare reduktion. Samtliga föreslagna tjänster som arbetsterapeuter i Ao 9 bör följaktligen inrättas med undantag av tjänsten vid S:t Olofs sjukhus, där lokaler för verksamheten ej beräknas bli färdigställda. Detta innebär en tjänst som förste skötare vid Sidsjöns sjukhus, en tjänst som förste skötare vid Järvsö sjukhus samt 2 tjänster som förste skötare vid Källshagens sjukhus, varav en kvinnlig. I förhållande till departementschefens förslag föreslår vi inrättandet av ytterligare 4 tjänster som förste skötare, varav en kvinnlig, i lönegrad Ao 9.

Instruktionssköterskor

Den sedan 1956 igångsatta grundutbildningen för sinnessjukvårdspersonal förutsätter att eleverna under sin praktiska utbildning erhåller omsorgsfull och kunnig handledning. Redan vid riksdagens behandling av förslaget till grundutbildning påtalades det alltför lågt beräknade antalet av instruktionssköterskor. I statsutskottets utlåtande över utbildningsförslaget framhålls nödvändigheten av att särskild, kvalificerad personal finns att tillgå för handledning av eleverna såväl under utbildningen i kroppssjukvård som vid undervisningen vid sinnessjukhusen. Dylika befattningshavare bidrager icke endast till en höjning av utbildningens standard utan har även möjlighet att omedelbart åstadkomma en kvalitativ förbättring av patientvården. Medicinalstyrelsen föreslår att den sålunda planerade förbättringen av utbildningen och sjukvården sker i två etapper, varvid för budgetåret 1959/1960 begäres 8 biträdande instruktionssköterskor vid sinnessjukhusen och 3 vid utbildningscentralerna, samtliga placerade i Ao 11.

Departementschefen avvisar inrättandet av dessa 11 tjänster med att »intensifiering» av grundutbildningen icke kan tillstyrkas.

Grundutbildning av sinnessjukvårdspersonal har ägt rum sedan 1956. Beslut har fattats om en avkortning av den ursprungliga planen med omkring fyra månader med början våren 1959. Behovet av förbättrad handledning under den avkortade praktiska utbildningen har härmed blivit alltmer markant. Vi föreslår att åtta tjänster inrättas som biträdande instruktionssköterskor i Ao 11 vid sinnessjukhusen och tre vid lasaretten.

Kostnaden för den föreslagna utökningen av tjänster beräknas till ca 210 000 kronor.

Med åberopande av ovanstående hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta att utöver av departementschefen föreslagna nya tjänster ytterligare följande måtte inrättas:

- 1 överläkartjänst i Be 1 för den internmedicinska vården;
- 4 tjänster som förste skötare — arbetsterapeuter i Ao 9;
- 11 tjänster som biträdande instruktionssköterskor i Ao 11;
- samt att anslagen under elfte huvudtiteln

Statens sinnessjukhus: Avlöningar uppräknas med 84 000 kronor samt

Utbildning av sinnessjukvårdspersonal: Avlöningar med 126 000 kronor.

Stockholm den 27 januari 1959

Gerda Höjer

Bertil von Friesen

Axel Gustafsson